

В І Д Г У К
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Бабаліяна Володимира Олександровича
«Оптимізація лікування переломів проксимального відділу стегнової кістки у осіб похилого та старечого віку (клініко-експериментальне дослідження)»,
що представлена на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук зі спеціальності 14.01.21 – травматологія та ортопедія

Актуальність обраної теми дисертації. Дисертаційна робота Бабаліяна Володимира Олександровича присвячена такому актуальному напрямку сучасної травматології та ортопедії. Дисертаційна робота має важливе наукове та практичне значення. Є фундаментальним дослідженням з розробки методики вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом. Практичне значення роботи полягає в тому, що розроблені алгоритми оптимізації лікування пацієнтів похилого і старечого віку із переломами проксимального відділу стегнової кістки й ефективні методики ендопротезування кульшового суглобу в літніх пацієнтів дадуть змогу впроваджувати індивідуальні тактики лікування конкретного пацієнта з урахуванням особливостей його психосоматичного статусу, крім того, суттєво покращити результати хірургічного лікування та якість життя таких пацієнтів й активно та своєчасно запроваджувати корекційні механізми можливих порушень.

Незважаючи на ряд сучасних вітчизняних наукових розробок з лікування пацієнтів похилого і старечого віку із переломами проксимального відділу стегнової кістки не вирішеною залишається низка питань у виборі тактики лікування даної групи хворих з урахуванням особливостей їх соматичного та когнітивного статусу. Адже для цих пацієнтів характерне поєднання кількох супутніх захворювань, які можуть бути взаємно обтяжливими. Тому представлена дисертаційна робота є вагомим внеском в розвиток сучасної ортопедії та травматології.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Дисертаційна робота відповідає плану науково-дослідних робіт Харківської медичної академії післядипломної освіти МОЗ України («Роль міжклітинних медіаторів у патогенезі остеопорозу», держреєстрація № 0111U003589).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що автором на основі клініко-експериментального дослідження вперше визначено зв'язок лактазної недостатності з порушеннями мінеральної щільності кісткової тканини, ризиком виникнення переломів проксимального відділу стегнової кістки, особливо серед осіб похилого та старечого віку; встановлено вірогідні імунологічні цитокінові маркерні особливості кісткового метаболізму в процесі ремоделювання кістки, вірогідні імунологічні цитокінові маркерні особливості кісткового метаболізму в процесі ремоделювання кістки

Уперше доведено, що коморбідний стан постраждалих із переломами проксимального відділу стегна в основному представлено захворюваннями серцево-судинної системи та гастроудоденального тракту.

Уперше виокремлені основні психоневрологічні й психопатологічні прояви тривожно-депресивного спектру серед осіб похилого та старечого віку з переломами проксимального відділу стегнової кістки; встановлені критерії їх розвитку і посилення в процесі хірургічного лікування переломів стегна та фармакологічні профілактичні механізми їх попередження та корегування.

Уперше створені кінцево-елементні моделі вертлюгових переломів проксимального відділу стегна та математично моделювалися якісні й інтрамедулярні види остеосинтезу й ендопротезування. Уперше проведено порівняльний аналіз напружено-деформованого стану моделей остеосинтезу (використання пластини та модульної системи) й ендопротезування (застосування ендопротезу й модульної системи) при лікуванні вертлюгових переломів стегнової кістки за типами переломів Еванса із визначенням розподілу величин напружень в моделях, кістково-мозковому каналі, на зовнішній поверхні та в зонах переломів та точок входу гвинтів і спиць або елементів металевих конструкцій. Уперше обґрунтовано, розроблено та клінічно апробовано методику вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом.

Практичне значення отриманих результатів полягає розробці алгоритму оптимізації лікування пацієнтів похилого і старечого віку із переломами проксимального відділу стегнової кістки й ефективних методик ендопротезування кульшового суглобу в літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом залежно від стану кісткової тканини та типу перелому за класифікацією Еванса, що дасть змогу впроваджувати індивідуальні тактики лікування конкретного пацієнта з урахуванням особливостей його психосоматичного статусу, значно покращити результати хірургічного лікування та якість життя таких хворих й активно та своєчасно запроваджувати корекційні механізми можливих порушень. Також дисертантом розроблено та клінічно апробовано методику вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом в клінічній практиці комунального некомерційного підприємства «Міська клінічна багатопрофільна лікарня № 17» Харківської міської ради, комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Обласна клінічна травматологічна лікарня», комунального некомерційного підприємства «Зміївська центральна районна лікарня» Зміївської районної ради Харківської області.

Структура і зміст дисертації, дотриманість діючих вимог щодо оформлення дисертації та автореферату. Дисертація викладена українською мовою на 538 сторінках машинописного тексту, складається складається зі вступу, огляду літератури, опису матеріалів і методів досліджень, дев'яти розділів власних досліджень, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертація містить 74 рисунки, 98 таблиць. Кількість використаних джерел літератури у списку складає 565, з яких – 277 мовами з кириличною символікою, 288 – з латинською.

Метою дослідження є покращити результати лікування пацієнтів похилого і старечого віку із переломами проксимального відділу стегнової кістки шляхом обґрунтування розробки та клінічного застосування методики вибору оптимальної

лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом. Для досягнення даної мети дисертантом були поставлені 11 завдань, досконале виконання яких дозволило автору роботи отримати достовірні науково обґрунтовані результати і покращити результати лікування пацієнтів похилого і старечого віку із переломами проксимального відділу стегнової кістки. Завершують роботу чітко сформульовані висновки, що повністю відповідні до завдань дисертаційного дослідження та відображають отримані позитивні наукові й клінічні результати. В авторефераті дисертант повністю розкриває основні положення наукової роботи. Крім того, варто зазначити, що дисертація та автореферат оформлені у відповідності до чинних вимог виконання докторських дисертацій.

Ступінь обґрунтованості та вірогідності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційне дослідження проведено на високому методологічному та методичному рівні. Обсяг фактичного матеріалу дослідження є достатнім для проведення проаналізовано дані 3 062 пацієнтів, зареєстрованих у лікувальних закладах травматологічного профілю з вертлюговими переломами (1 368; 44,68 %) і переломами шийки стегнової кістки (1 694; 55,32 %) та створені комп'ютерні бази даних досліджених, проведено системний аналіз і наукову інтерпретацію отриманих результатів, сформульовано висновки і запроваджено рекомендації для впровадження в клінічну практику отриманих результатів дослідження.

Слід відмітити, що у роботі досліджено генетичні особливості лактазної недостатності серед осіб із переломами стегнової кістки, що дозволило автору напрацювати механізми формування груп ризику можливого несприятливого впливу лактазної недостатності на виникнення переломів та визначити перебіг хірургічного лікування.

Автором шляхом оптимізації критеріїв використання активного дренивання та за допомогою наукових уявлень про переваги застосування блокуючого інтрамедулярного остеосинтезу із проксимальною стегновою системою цвяхів і біполярної геміартропластики при лікуванні вертлюгових переломів стегнової кістки у хворих похилого та старечого віку напрацьовано оптимальну хірургічну тактику ведення післяопераційного періоду хворих осіб похилого та старечого віку з вертлюговими переломами проксимального відділу стегнової кістки при ендопротезуванні кульшового суглоба.

Володимир Олександрович шляхом експериментально-клінічного дослідження довів кращі післяопераційні характеристики в разі використанні методики біполярної геміартропластики порівняно з блокувальним інтрамедулярним остеосинтезом в осіб похилого та старечого віку з вертлюговими переломами проксимального відділу стегнової кістки: істотне скорочення операційного часу, інтраопераційної крововтрати та необхідності застосування гемотрансфузійних заходів. Встановив переваги блокувального інтрамедулярного остеосинтезу над біполярною геміартропластикою за можливістю повного навантаження оперованої кінцівки через рік після операції – 91,18 % і 88,00 % пацієнтів.

Використані у ході дисертаційної роботи сучасні методи дослідження є сучасними та адекватними для вирішення поставлених питань, дали можливість досягти мети та завдань роботи і отримати вірогідні результати. Обробку фактичного матеріалу дослідження проведено із використанням сучасних кількісних методів оцінки показників, що забезпечило високу вірогідність положень, результатів та висновків дисертаційного дослідження.

Сформульовані висновки повністю відповідають завданням дисертаційного дослідження та відображають отримані позитивні наукові та клінічні результати. Висновки та практичні рекомендації, що запропоновано для впровадження до клінічної практики, логічно пов'язані з результатами досліджень, проведених дисертантом, сформульовано обґрунтовано та послідовно. Представлена робота вирішує проблему вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом, за глибиною проведених досліджень і вирішених завдань має реальну наукову та практичну цінність.

В авторефераті автор повністю розкриває основні положення дисертаційної роботи.

У цілому наукова робота справляє дуже приємне враження, перш за все це розробка методики вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом. А результати дослідження потребують широкого впровадження їх в профільних відділеннях медичних закладів України.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих роботах. Матеріали дисертації опубліковані у 46 наукових працях, із них 29 статей у наукових фахових виданнях, 8 патентів України, 9 робіт у матеріалах з'їздів і наукових конференцій. Наукові публікації повністю висвітлюють основні положення та результати дисертаційного дослідження. Матеріали дисертаційної роботи достатньо повно висвітлено в представленому авторефераті дисертації, який за змістом цілком відповідає дисертаційній роботі.

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення.

Принципових зауважень по роботі немає. Під час знайомства з роботою виник ряд запитань та зауважень до автора:

1. У науковій новизні отриманих результатів зазначено, що вперше «коморбідний стан постраждалих із переломами проксимального відділу стегна в основному представлено захворюваннями серцево-судинної системи та гастроудоденального тракту», а психоневрологічна патологія, яка також має місце у даній роботі не зазначена.

2. На ваш погляд, яка перевага в лікуванні оперативним методом БЮС і БГА пацієнтів з переломами проксимального відділу стегнової кістки у осіб похилого та старечого віку.

3. Який би ви метод застосували у пацієнтів з даною патологією в умовах профільних відділень центральних районних лікарень.

4. При аналізі характеристики пацієнтів обох груп дослідження не вказано чи були пацієнти з поєднаними травмами та даною патологією.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці. Розроблена автором система біологічного остеосинтезу

повинна бути втілена в сучасну практику травматології та ортопедії шляхом розробки стандартів і протоколів надання травматологічної допомоги. Запропоновані автором методи мають знайти застосування в медичних закладах України та в освітньому процесі для студентів та лікарів.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук. Дисертаційна робота Бабаляна Володимира Олександровича на тему «Оптимізація лікування переломів проксимального відділу стегнової кістки у осіб похилого та старечого віку (клініко-експериментальне дослідження)», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук зі спеціальності 14.01.21 – травматологія та ортопедія є завершеною самостійною науковою роботою, у якій на основі проведених досліджень на високому науковому та методологічному рівні з високим ступенем вірогідності розроблено та обґрунтовано вирішення важливої наукової проблеми, а саме покращення результатів лікування пацієнтів похилого і старечого віку із переломами проксимального відділу стегнової кістки шляхом обґрунтування розробки та клінічного застосування методики вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом.

Дисертація виконана на достатньому для репрезентативних висновків експериментальному та клінічному матеріалах, сучасному науковому рівні з застосуванням експериментальних, клінічних, статистичних методів та ін. Математична обробка результатів спостережень підтверджує вірогідність результатів. Мета, поставлена в роботі, досягнута, завдання вирішені, висновки обґрунтовані та науково аргументовані і відповідають завданням дослідження. Автореферат і опубліковані роботи відображають основний зміст дисертації.

Результати наукової роботи важливі як для медичної науки, так і для закладів практичної охорони здоров'я. Можна рекомендувати їх для широкого впровадження.

Таким чином, Бабалян Володимир Олександрович вирішує наукову проблему сучасної ортопедії та травматології – розробки та клінічного застосування методики вибору оптимальної лікувальної тактики літніх пацієнтів із порушеним соматичним та когнітивним статусом, що повністю відповідає вимогам п. 10 «Порядку присудження», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567 (зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів № 656 від 19.08.2015 року) до дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.21 – травматологія та ортопедія.

Офіційний опонент:

доктор медичних наук, професор,
професор кафедри хірургії, травматології,
ортопедії та фізіотерапії
Медичного інституту
Сумського державного університету
МОН України

Підпис Шмигун В.Д.
засвічую
проф. Шмигун В.Д.
12.04.21р.

В.Д. Шишук

Укладено до
ради 14.04.21р.